

2017-08-17
Fi2017/03206/K

Finansdepartementet

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

Uppdrag att kartlägga hur statliga myndigheter involverar medarbetare från kommunal verksamhet när styr- och stödmaterial tas fram

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att kartlägga på vilket sätt statliga myndigheter arbetar med att ta tillvara verksamhetsnära kunskap och erfarenhet genom att involvera medarbetare från verksamheter i kommuner och landsting vid framtagandet av styrdokument och stödmaterial som riktar sig till dessa verksamheter.

Statskontoret ska även analysera om medverkan av medarbetare från relevanta verksamheter bidrar till att styrdokument och stödmaterial uppfattas som ett mer värdefullt stöd än om samma typ av material tagits fram utan sådan medverkan.

Utifrån de analyser som görs ska Statskontoret, för det fall det är relevant, lämna rekommendationer om hur statliga myndigheter kan arbeta strukturerat med att involvera medarbetare från kommunal verksamhet vid framtagandet av sådant material.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 2 maj 2018.

Bakgrund

Regeringen arbetar med att utveckla styrningen av den offentliga sektorn. I budgetpropositionen för 2016 anges att det behövs utvecklade former för styrning och uppföljning som balanserar behovet av kontroll med förtroende för medarbetarnas verksamhetsnära kunskap och erfarenhet. Minskad

detaljstyrning ger större utrymme för strategisk styrning. Kvaliteten i den offentliga förvaltningen är avhängig en tydlig och verksamhetsanpassad styrning som bygger på tillit (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.4).

Många statliga myndigheter utövar styrning och har därmed betydande inverkan på verksamheter i kommuner och landsting, genom bl.a. föreskrifter, allmänna råd, vägledningar, handböcker, utbildningar och uppföljningsarbete. Inom vissa sektorer är många statliga myndigheter involverade, vilket leder till att statens styrning är särskilt omfattande och detaljerad.

Statskontoret har tidigare pekat på att en tillitsbaserad relation går att kombinera med kontroll, förutsatt att kontrollen upplevs som meningsfull och bidrar till ökad motivation. Förutsättningarna för detta ökar i sin tur om de som kontrolleras själva involveras och får vara med och utforma styrmedlen och kontrollverktögen. Att utveckla en tillitsbaserad styrning kan därmed innebära att i större utsträckning involvera den som styrs i kontroll och uppföljning av verksamheten (Statskontoret 2016:26).

Utredningen om ökad följsamhet till nationella kunskapsstöd i hälso- och sjukvården har i sitt betänkande Kunskapsbaserad och jämlik vård – Förutsättningar för en lärande hälso- och sjukvård redovisat en kartläggning av de olika initiativ och samarbeten kring ökad följsamhet till nationella kunskapsstöd som pågår på olika nivåer inom hälso- och sjukvården. Utredningen konstaterar bl.a. att det är många olika aktörer som tar fram kunskapsstöd och att de olika yrkesgruppernas förutsättningar att delta i utarbetandet av dessa kunskapsstöd varierar. Utredningen gör bedömningen att bred dialog och förankring är avgörande vid kunskapsstyrning, där ett säkerställande av professionernas involvering och acceptans är särskilt viktigt (SOU 2017:48 s. 383, 421 och 423).

I dagsläget finns ingen fullgod överblick över i vilken utsträckning som medarbetarnas verksamhetsnära kompetens tas tillvara vid myndigheternas arbete med att ta fram styrdokument och stödmaterial. I förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning finns en bestämmelse om att en myndighet som beslutar om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt ska ge bl.a. kommuner och landsting tillfälle att yttra sig i frågan och om konsekvensutredningen. Däremot finns ingen skyldighet att involvera medarbetare i kommunala verksamheter i detta arbete. Tvärtom

finns forskning som tyder på att det finns brister när det gäller att systematiskt inhämta kunskap från olika yrkesgrupper.

Det är viktigt att myndigheternas arbete gentemot kommunsektorn bidrar till att skapa god kvalitet i verksamheterna. En ökad kunskap om hur statliga myndigheter arbetar med att involvera verksamhetsnära kompetens i framtagandet av styrdokument och stödmaterial skulle ge regeringen ett värdefullt underlag för att kunna vidareutveckla myndigheternas styrning av kommunala verksamheter så att denna blir mer verksamhetsanpassad och tillitsbaserad.

Närmare om uppdraget

Kartläggningen ska fokusera på de statliga myndigheter som har till uppgift att arbeta gentemot stora verksamhetsområden i kommuner och landsting, t.ex. skola, hälso- och sjukvård, omsorg, fysisk planering, bostadsförsörjning samt miljö- och hälsoskydd.

Statskontorets analyser ska bl.a. omfatta om det finns variationer mellan myndigheter i t.ex. sättet att involvera medarbetarna, från vilken nivå de medarbetare som involveras kommer och i vilket skede de kontaktas. Analyserna ska även omfatta om det finns skillnader mellan olika verksamhetsområden när det gäller vilka styrmedel som uppfattas bidra till större legitimitet och ge ett värdefullt stöd i verksamheten. Analyserna ska utgå från ett jämställdhetsperspektiv och innefatta om det finns skillnader i delaktighet mellan kvinno- och mansdominerade verksamheter.

Statskontoret ska genomföra uppdraget i samråd med berörda statliga myndigheter, Tillitsdelegationen, Sveriges Kommuner och Landsting, relevanta fackliga organisationer och branschorganisationer samt kommuner och landsting.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Torkel Winbladh

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/SIM, SSK och Å
Socialdepartementet/ BEM, HSP, SF och ÄFG
Finansdepartementet/BA, SFÖ och OU
Utbildningsdepartementet/ GV och S
Miljö- och energidepartementet/MM och S
Näringsdepartementet/D, DL, SUBT och SUN
Arbetsmarknadsdepartementet/A och ARM
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/FCK